

כהמ"מ ושהרמב"ן אוסר לרוץ בכיס גם בא"א להוליך פ"פ מד"א גם בכרמלית מ"מ היינו פוסקים כסה"ת (וכהרמב"ן לפי המ"מ). וממשיך בהקו"א "אכל בש"ג זה אינו והמ"א כ"כ מדעתו". דבש"ג כתב רק "ולדידן דלית לן רה"ר אלא כרמלית אפשר דבכל ענין שרי" ולא שזהו אליבא דכו"ע, והמג"א הוסיף מדעתו שזהו אליבא דכו"ע.

ולשון המג"א בס"ק י"ח ולדידן דאין לנו ר"ה גמורה אפשר דלכו"ע שרי בכל ענין, ש"ג "ופירש בקו"א סוף סק"ג דבכל ענין היינו אף משחשכה ודלא כהפרמ"ג שפירש אף ביכול להוליך פ"פ מד"א, וא' ההוכחות דהכוונה בלשון "בכל ענין" היינו אף משחשכה, משום דכן מפורש בהדיא בש"ג וכדאיתא בקו"א סוף סק"ג, ומ"מ אין לחלק בזה בין ערים הגדולות דזה"ז ובין זמן אדמוה"ז לומר דיש להחמיר לא לרוץ משחשכה בערים הגדולות דזה"ז, דלענין תיקון עירובין במנהטין איתא בא' ממכתבי רבינו (נדפס בהמאור, לפי הרשום בזכרונני) דאין לחלק בזה.

הוצרכתי לפרש כל זה משום דבגליון (רלח) לא נתפרש

כו.

הרב שלום מאראזאוו

- ברוקלין נ.י. -

ז. בגליון האחרון האריך הרב ש. מרזוב שי' בדין נשים בהסיבה, ובהמשך דבריו רצה לדחות מ"ש בנדו"ז לפני כמה שנים, באחת הגליונות. אך באשר אז לא כתבתי אלא נקודות אחדות ובקיצור, בהסמכי על מ"ש באורך במ"א. ומכיון שמסיבות טכניות לא נתפרסמו הדברים ההם בשעתם, ראיתי לפרסמם עכשיו, ואקוה שתסורנה בזה כל תמיהותיו של הנ"ל.

הנה בס"י תע"ב סעיף י' מתחיל אדה"ז וז"ל: אשה בין נשואה בין אלמנה וגרושה א"צ הסיבה לפי שאין דרך נשים להסב ואין זה דרך חירות להן ואם היא חשובה ודרכה להסב צריכה הסיבה וכל הנשים שלנו נקראות חשובות ואעפ"כ לא נהגו להסב לפי שי"א שבזמן הזה א"צ להסב כלל כיון שאף בשאר ימות השנה אין רגילות להסב כלל בארצות הללו אלא אף המלכים והגדולים יושבין כדרכן ועל דבריהן סומכות הנשים עכשיו שלא להסב, ע"כ.

וממשיך בדין בן אצל אביו ותלמיד אצל רבו, ומחלק, שתלמיד לאומנות חייב להסב בפני רבו וממשיך "וכן עבדים ושפחות העברים צריכים הסיבה אע"פ וכו'".

וא"כ צריך ביאור הרי אמרת שמעיקר הדין פטורה, רק באם היא חשובה כ"כ שדרכה היתה להסב בימיהן, חייבת, ואף את"ל שאמה עברי' נחשבת בכלל נשים שלנו שחשובות הן, מ"מ (כמבואר בפנים השו"ע) מכיון שצריכות ללכת תמיד אנה ואנה לשמש, רק שלעיקר מצות הסיבה, מצה וד' כוסות, אפשר להם להסב.

א"כ פשוט שאין דרכם של שפחות להסב על אף חשיבותם.

הנה מקור הדברים ה"ה במס' פסחים פ' ע"פ (קחי) "אשה (אצל בעלה) לא בעיא הסיבה ואם אשה חשובה היא צריכה הסיבה, בן אצל אביו בעי הסיבה איבעיא להו תלמיד אצל רבו מהו" וממשיך שחלק בין תלמיד הלומד תורה לתלמיד של נגר עד"מ שבאומנות אינו כפוף כ"כ לכבודו משא"כ בת"ת ופ"י רשב"ם אשה אינה צריכה הסיבה, מפני אימת בעלה וכפופה לו ומפרש בשאלת דר' אחאי לאו דרכיהו דנשי למזגא, עכ"ל הרשב"ם.

הטור מביא ב' הפירושים הנ"ל שהנפקא מינה ביניהם יהי' בגרושה ואלמנה שלהרשב"ם עצמו ה"ה חייבים משא"כ להשאלת שם"מ הן פטורות כיון שאין דרכן בכך, הפר"ח הביא עוד פ"י בשם הר"ן, שפטור דנשי ה"ה מטעם שחייבות לשמש לבעליהן, וא"כ לע"ד בנידון גרושה ואלמנה יהי' דעתו כדעת הרשב"ם. אמנם בפר"ח הק' עליו וכן ע"פ הרשב"ם שהרי אשה חשובה חייבת בהסיבה אך שחייבת מ"מ להיות כפוף לבעלה (עכ"פ כמו תלמיד לרבו). וגם הא קי"ל דאפילו יושבת בקתדרא מוזגת לו את הכוס ואמאי חייבת להסב, ומטעם זה הכריע כדעת השאלתו, וכ"פ אדה"ז וצ"י להפר"ח.

אך לכאורה משמעות הגמ' נוטה כפ"י הרשב"ם שהרי הביאו ג' אופנים אשה, בן, ואח"כ השאלה בתלמיד, שלדעת הרשב"ם כולם תלויין בחד טעמא, באם הן נקראים כפופין או לא. משא"כ לפ"י השאלתו הרי הדין דאשה אינה שייכת דוקא לכאן. גם לשון הרשב"ם הנ"ל אינו משמע שפ"י השאלתו דר"א סותר לדבריו אלא כהוספה.

ועל כן נראה לומר, שהשאלתו ס"ל ג"כ מהאי טעמא של הרשב"ם. דהרי אף להפ"י שאין דרך נשים להסב, הא גופא צריך טעם למה הוא כן. ואם נאמר שזה תלוי בטבעה ואופן התנהגות המתאימה לאשה, יקשה האם אשה חשובה, משתנית טבעה והתנהגותה מחברותי', אלא הפירוש הוא שמאחר שנשאת נכפפה תחת בעלה מפני אימתו, ועי"ז מוטבעת בה האי דרך להסב, ולכן גם אחר שנתאלמנה או שנתגרשה עדיין עומדת היא בההרגל שנעשה לטבע שני.

וכ"ז דוקא באשה סתם, משא"כ באשה חשובה שאימת בעלה

אינה פועלת עלי' כפיפה כ"כ, לכן חייבת היא בהסיבה.
ממשעות הנ"ל יוצא דגם אשה, מצד עצם טבעה, דהיינו
באם עדיין לא נישאת אי פעם, הרי דרכה להסב, ולפי"ז לא
יקשה כלל מ"ש אדמו"ר על שפחה שחייבת בהסיבה, דמיירי בסתם
בשלא נישאת וא"כ לא נפטרה מהסיבה, וחייבת כמו עבד עברי.
ע"כ.

* * *

בנוגע למ"ש כמ"פ (ראה גליון רכ"ו ורכ"ט) בענין ברכת
התורה על שמיעת שידור ברדיא והדומה, דמשמע משיחת כ"ק
אד"ש דשייך ברכה ע"ז, ותמהתי ליישב ד"ז עם דעת הפוסקים.

והנלענ"ד כעת בפשטות, דאף שאמנם לא שייך לברך ע"ז
לחוד, מכיון ששמיעה והרהור לחוד אין בו מעשה, מ"מ נראה
דכשמברך על ד"ת שמוציא בדיבור, ודאי שהברכה מועילה גם על
הד"ת שבמחשבה. ואם הברכה היא צינור להעלאת ד"ת שבדיבור,
ודאי שתעלה גם אלה שבמחשבה לחוד, וכדמצינו בכ"מ, שהברכה
נקבע על הדיבור או המעשה, וזה מוציא חלקי המצוה שבמחשבה,
ואף כשהחלק שבמחשבה יותר עיקרי וכו'. כמו בענין ביטול
ובדיקת חמץ, בסי' תל"ב. ועד"ז לענין מנין המצות,
במצות וידוי ותשובה, כפשנ"ת באורך בשיחות כ"ק אד"ש בכ"מ.

הרב לוי יצחק ראסקין
- ברוקלין נ.י. -

ש י ח ו ת

ח. בשיחת אחש"פ (הנחה בלה"ק) ש.ז. סמ"א נתבאר ע"ד
מאמרי רבותינו נשיאינו דאחש"פ א) שרובם ככולם אינם שייכים
ל"המשך" המאמרים דתקופה זו, ב) שמאמרי אחש"פ לא ניתן
הכתב ע"י הרבנים, וישנם רק הנחות ממאמרים אלו.

ויש להעיר שבמאמרי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע שנאמרו
בשמח"ת ג"כ כנ"ל שרובם ככולם א) אינם שייכים להמשך
המאמרים דתקופה זו ב) שלא ניתן הכתב ע"י אדמו"ר מהורש"ב
נ"ע, וישנם רק הנחות,

ואולי י"ל הביאור כנ"ל בשיחה.

א' מאנ"ש

ט. בשיחת ש"פ תזריע פ' החודש (הנחת הת' בלתי מוגה) ס' ג'
וז"ל: איז אבער פארשטאנדיק... אז דער אויבערשטער איז במנע